

6

Ailede Güç Dağılımı

Doç. Dr. Dilek YILDIZ

GİRİŞ

Güç, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Fizik, düşünce ve ahlak yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği, kuvvet, efor” olarak açıklanmaktadır (TDK, 2015). Aile sisteminde güç boyutunun önemiyle ilgilenen yazarlardan Cromwell ve Olson ise gücü “Güç, tüm sosyal etkileşimlerin en temel yönlerinden biridir. Güç, uluslararası çatışmadan çiftler arasında çatışmaya kadar, her şeyin nedensel bir açıklaması olarak kullanılmıştır” şeklinde ifade etmiştir (Friedman, 1981).

Güç nereden gelmektedir? Gücün birey ve toplum üzerinde etkili olmasını sağlayan nedir? şeklindeki sorular, gücün kaynaklarının araştırılması ve ortaya konulması yönündeki çabaları doğurmuştur. Buna bağlı olarak kaynakların neyi ifade ettiği ve neler olduğu önemlidir. Güç kaynakları “Gücünüzü üzerinde kurduğunuz değerler ve prensipler” olarak ifade edildiği gibi “Güç sahibine gücünü veren şeyin ne olduğu, bireyin kişi ya da grup diğer üyeleri üzerindeki etkililiğini sağlayanın ne olduğu” şeklinde de ifade edilmektedir (Bayrak, 2001).

Güç, kontrol, otorite geçişi veya başkalarını etkileme her bir ailede farklı özelliğe sahiptir. Bazı ailelerde tek kişi üzerinde yoğunlaşabilir, başka bir ailede ise siyasal ve sosyal eşitlik üzerine kurulabilir. Geleneksel ailede ise genellikle babanın diğer üyeler üzerinde kesin otoritesi olarak tanımlanabilir. Bazen de ailede “aşırı koruyucu anne”, “belirsiz baba” ya da tam tersi “süper kadın”, “süper koca” işlevleri veya “pasif bağımlı, tamamlayıcı eş” işlevleri görülebilir. Çocuklarla ve diğer aile üyeleri ilişkilerde zayıflık ya da üyelerinden birinde fiziksel, duygusal, cinsel ve madde suistimali olma gibi “aile patolojisi ya da belirtisi” olma özellikleri görülebilir. Bu nedenle aileler kendi koşulları içerisinde anlaşılmalıdır. Her bir ailenin güçleri, eşsiz nitelikleri ve aile üyelerinin karmaşık ve çelişkili etkile-

şimlerini anlamak önemlidir (Stuart and Laraia, 2004; Allender and Spradley, 2005).

Aileyi de içeren tüm sosyal sistemler, gücü kimin kullanacağını ve hiyerarşinin ne olduğu ya da olması beklenen hiyerarşik sıralamanın nasıl olması gerektiğini belirleyen yapılara sahiptir. Güç, ailenin temelinde olan değerler sisteminin bir yansıması gibi, ailenin birbirine bağlı yapısal boyutundan biridir. Güç, sağlık profesyonelleri ve dış kurumlar ile ailenin ilişkilerinin yanı sıra, ebeveyn-çocuk, kardeş-kardeş, ve karı-koca gibi diğer tüm aile ilişkileri tiplerinin kişilerarası dinamiklerini anlamada önemlidir. Güç ve statü boyutları iletişim kanallarının ve ağlarının kurulmasıyla birlikte sürdürülmesinde çok önemlidir. Blood and Wolfe “aile yapısının en önemli yönünün aile üyelerinin güç pozisyonları” olduğunu belirtmektedir. Ayrıca bir kişinin rolleri ve pozisyonları başkalarını etkileme kapasitesi için temeldir (Friedman, 1981).

Aile güç yapıları, aileden aileye büyük ölçüde değişir. Ailedeki çağdaş değişimler, güç boyutunu değerlendirmek için, aile merkezli çalışan sağlık profesyonellerine daha çok gereksinim duyulmasına neden olmuştur. Aileler artık eskiden olduğu gibi katı bir şekilde ilişkilerine geleneklerle bağlı değildir. Karar verme ve aile gücü genellikle aile üyeleri arasında daha fazla paylaşılmaktadır. Blood ve Wolfe, karı koca arasındaki güç dengesinin, evliliklerinde oynadıkları rollerin duyarlı bir yansıması olduğunu belirtmiştir. Günümüzde bilginin ve ailenin güç yapısının değer kazanması, etkili sağlık hizmeti sağlanmasında önemlidir. Bu edenle ailede, sağlık alanında saygın otoriteye sahip, karar verici olan ve sağlık lideri gibi davranan aile üyesinin tespit edilmesi gerekmektedir. Örneğin bir çocuğun sağlığı ile ilgili bir durumda anne hemşireyle sürekli iletişimde olan kişi olmasına rağmen, eğer son kararı baba veriyorsa, mutlaka baba ile iletişim kanallarının bulunması gerekmektedir (Friedman,1981).

KAYNAKLAR

1. T.C.Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu. (Erişim tarihi: 15 Mart 2015 <http://tdk.gov.tr/index.php?option>)
2. Friedman MM: *Family Nursing, Theory & Assesment, Sec 10: Family Power Structure*, Appleton-Century-Crofts/ Newyork, 1981, Prentice Hall.
3. Bayrak S. Yönetimde bir ihmal konusu olarak güç ve güç yönetimi-II. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1); 23-42, 2001.
4. Stuart WG, Laraia MT: *Principles and Practice of Psychiatric Nursing*, 7th ed., St.Louis, 2004, Mosby.
5. Allender JA, Spradley BW: *Community Health Nursing Concepts and Practice*, 5th ed., Philadelphia, 2005, Lippincott Williams & Wilkins.
6. Turner RH. *Family Interaction*, New York, 1970, Wiley.
7. Wright L, Leahey M. *Nurses and Families: A Guide to Family Assessment and Intervention*, 5th ed.,2009, Philadelphia: F.A. Davis.
8. Ball JW, Bindler RC, Cowen KJ: *Child Health Nursing Partnering with Children and Families*, 3rd ed., 2014, Pearson.
9. Freidman MM, Bowden VR, Jones EG: *Family Nursing: Research, Theory, and Practice*, 5th ed., Upper Saddle River, NJ., 2003, Prentice Hall.
10. Stinnett N, Sanders G, DeFrain J. Strong families: A national Study. In N. Stinnett, J DeFrain, K. King, P. Knaut, G. Rowe (Eds). *Family Strengths 3*, Lincoln, NB: 1981, University of Nebraska Press.
11. Conger RD, Conger KJ: Resilience in midwestern families: Selected findings from the first decade of a prospective, longitudinal study.*Journal of Marriage and Family*, 64 (2); 361-373, 2002.
12. DeFrain J, Asay SM: Family strengths and challenges in the USA. *Marriage and Family Review*, 41(3/4); 281-307, 2007.
13. Kaakinen JR, Gedaly-Duff V, Coehlo DP, Harmon Hanson SM: *Family Health Care Nursing, Theory, Practice and Research*, 4th ed., Philadelphia, 2010, F.A. Davis Company.
14. Orthner DK, Jones-Sanpei H, Williamson S: The resilience and strengths of low-income families. *Family Relations*, 53;159-167, 2004
15. Seccombe K: "Beating the Odds" versus "Changing the Odds": Poverty, resilience, and family policy. *Journal of Marriage and Family*, 64 (2); 384-394, 2002.
16. DeFrain J, Asay SM: Strong families around the world:an introduction to the family strengths perspective. *Marriage & Family Review*, 41(1-2); 1-10. 2007.
17. Feeley N, Gottlieb LN: Nursing approaches for working with family strengths and resources. *Journal of Family Nursing*, 6(1); 9-24, 2000.